

POVZETEK 10. IZOBRAŽEVANJA

Preprečevanje z delom povezanih bolezni

- Z delom povezana bolezen** je vsaka bolezen, ki jo **povzročijo ali poslabšajo** dejavniki na delovnem mestu, vendar k bolezni ne prispevajo več kot 50 %. To zajema številne bolezni s kompleksnejšimi vzroki, kar vključuje kombinacijo poklicnih dejavnikov in dejavnikov, ki niso povezani z delom.
- Poklicna bolezen** je katerakoli bolezen, ki **nastane kot rezultat izpostavljenosti** dejavnikom tveganja, ki izhajajo iz dela, ki ga delavec opravlja.
- Diagnostika poklicne bolezni temelji na **kliničnih podatkih, dobri delovni anamnezi, podatkih o izpostavljenosti** ter **epidemioloških podatkih**, ki pomagajo določiti razmerje med dozo in učinkom, to je npr. število izpostavljenih, količina snovi in resnost tveganja.
- Vrste z delom povezanih bolezni:

	Vzroki	Ogroženi
Kostno-mišična obolenja	<ul style="list-style-type: none"> • premeščanje bremen • ponavljajoči se gibi • intenzivna uporaba rok • mehanski pritisk na tkiva • vibracije • hladno delovno okolje 	<ul style="list-style-type: none"> • delavci, ki opravljajo fizično naporno delo, enoznačne obremenitve in v fiziološko neustreznih položajih • panoge: gradbeništvo, zdravstvo, kmetijstvo, storitvene dejavnosti
Duševne bolezni	<ul style="list-style-type: none"> • neustrezna organizacija dela • preobremenjenost z nalogami • časovna stiska • slabi medosebni odnosi 	<ul style="list-style-type: none"> • delavci, ki imajo že obstoječe duševne težave ali kronične bolezni • delavci, ki so izpostavljeni nasilju ali diskriminaciji • delavci ki se nezdravo prehranjujejo in imajo težave s spancem
Rakava obolenja	<ul style="list-style-type: none"> • izpostavljenost sevanju • nanomateriali • nočno delo • visoke temperaturne razlike • stres 	<ul style="list-style-type: none"> • delavci na delovnih mestih, kjer se proizvaja aluminij, baterije, insekticidi, čistila, keramika, plin, železo, barvila ipd.
Kožne bolezni	<ul style="list-style-type: none"> • stik z določenimi snovmi, kot so tekočine, kovine, smola, razkužilna sredstva, dišave, konzervansi, bakterije in sevanje 	<ul style="list-style-type: none"> • delavci v avtomobilski, tekstilni, elektronski, gradbeni, kozmetični, farmacevtski, kmetijski in prehrabeni industiji • zdravstveni in laboratorijski delavci

Bolezni dihal	<ul style="list-style-type: none"> • vdihovanje nevarnih snovi, kot so prah, hlapi in plini, ki poškodujejo pljuča 	<ul style="list-style-type: none"> • gradbeni delavci, livarji in varilci • delavci v kamnolomih, kamnosekih, kmetijstvu ter avtomobilski industriji
Virusna obolenja	<ul style="list-style-type: none"> • požiranje ali vdihavanje bioloških snovi • piki ali ugrizi živali • stik s kontaminirano krvjo 	<ul style="list-style-type: none"> • delavci v laboratorijih in raziskovalnih ustanovah • zdravstveni delavci • kmetijski delavci

5. **Dejavniki tveganja** za razvoj z delom povezanih bolezni so:

- *fizični dejavniki* (npr. ne-ergonomsko oblikovana delovna mesta, hrup in vibracije)
- *nevarne snovi* (vključno z rakotvornimi)
- *sevanje* (ionizirajoče in neionizirajoče)
- *dejavniki, povezani z organizacijo dela* (npr. izmensko, nočno, monotono delo, pomanjkanje nadzora)
- *psihosocialni dejavniki* (npr. medosebni odnosi, vloga in odgovornost v organizaciji, razvoj kariere ter usklajevanje zasebnega in poklicnega življenja)

6. Z delom povezane bolezni **preprečujemo** z:

- identifikacijo in osredotočanjem na ranljive skupine,
- sprotnim in ustreznim ocenjevanjem tveganj,
- prilagoditvijo delovnih mest in delovne opreme,
- usposabljanjem delavcev,
- aktivnim sodelovanjem z delavci,
- novostmi in spremembami v organizaciji dela,
- proaktivnim spremljanjem zdravstvenega stanja zaposlenih,
- sprejemanjem delavcev z obstoječimi zdravstvenimi težavami,
- spremljanjem novin nastajajočih tveganj ter
- vpeljevanjem specifičnih ukrepov za specifična tveganja v organizaciji.